

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Polyonyma Ciceroniana

Vladeraccus, Christophorus

Antverpiae, 1616

S. P. Q. Amorsfordiano Christophorus Vladeraccus Ducissiluius optat cum
Catholico Rege reconciliatam gratiam & felicitatem perpetuam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71272](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71272)

3

S. P. Q. A M O R S F O R D I A N O
CHRISTOPHORVS VLADERACCVS
Ducis filius optat cum Catholico
Rege reconciliatam gratiam &
felicitem perpetuam.

DOLEO (ita me honesta Musa benè amèt) gra-
nissimum vestrum casum, viri summa prudē-
tia & virtute prestantes, quòd post tantam,
tamque accuratam in omni vita, qua Regem
nostrum & Catholicam religionem coluistis &
reueriti estis, obseruantia, in miserrimū istud
calamitatis genus unà cum pluribus ciuitatibus aliis, tandem
quoque inuoluti estis, atque illaqueati. Prasertim cū vestra non
solū ciuitas, sed & domus, lares familiares, abditi & penetra-
les foci, conclauia, triclinia vestra fuerint hactenus perfugia,
portus & praesidia omnium vtriusque; sexus religiosorum, sacerdotum
Catholicorum, sanctorum summaque religione praedictorum hominum,
qui ex tota Hollandia, Zelandia, Phrysia, Transisulania, Vl-
traiecto eiusque agro & municipijs eiekti, & undique exclusi, ex-
torres, à vobis summa cū humanitate accepti, & (quādiu ve-
strarum virium fuit) defensi fuerunt. Sed quid agas? fuit hoc ve-
strae Reipub. fatum, fuit haec vestra, quā insana, cacam & bru-
tā perhibent Philosophi, fortuna: quam saxo instare globoso &
volubili, praedicant sapientes. Et quāuis anile sanè & plenum
superstitionis (si Ciceroni non temerè credatur) sit ipsum no-
men fati; Princeps tamē ille Deus, qui omnem hunc mundum
regit admiranda suspiciendaque ratione, suos etiam quos caros
habet, quos diligit, quos complectitur, quos in oculis fert, com-
munibus malis & calamitatibus saepenumero implicat. Inter-
dum etiam grauius quā eos, quos non aequè atque illos, stu-
dio

4
 dio profequitur. τίς γὰρ ἐν κοίτῃ Κυρίου, ἢ τίς σὺμβυλος αὐτῷ ἐγένετο;
 תִּיבְּן אֶת-רוּחַ יְהוָה. מי. Facere autem Deum quò suos exploret,
 & coronet gloriosius, probabile est. Non dubito quin maior
 cinium pars veteri & auita Religioni ad hunc vsque diem ad-
 harescat, eamq; unicā unice amplectatur. Argumento est mi-
 nime obscuro, (quòd ut accepi) in celeberrimo vestro gymna-
 sio, in tantis furijs, secessionibus & tumultibus nihil liceat pra-
 legere aut studiosa iuuentuti proponere, quòd ab auitis & pri-
 scis moribus alienū sit. cauetis ne in tātis tenebris, liberi vestri
 impingant. Manè antequā Professores lectiones ingrediantur,
 vno simul ore pueri, cū Gymnasiarcha & Professoribus sancti
 Spiritus gratiā, vsitatū de sancto Spiritu hymnum canentes
 innocant. Meridie, quòd media etiam vita in morte versemur,
 cantu totius schola in memoriam reducunt. Vesperis, Deipara
 matri, simili ratione paana concinunt. Diebus Veneris, ex Se-
 natu edicto & decreto tota schola, & omnium classium disci-
 puli, cum Gymnasiarcha, archigrammatico, reliquisque pra-
 ceptoribus, doctoribus & magistris, in medio templo, summa
 religione, cultu carimoniaque laudes in honorem S. Crucis de-
 cantare solent. An non hac eximia sunt erga Catholicam Re-
 ligionem argumenta: an non excellentis virtutis, antiquitatis,
 prudentia documenta? Si Doctorum aliquis & Professorum
 vel minimum, quòd vllam hareseos partem saperet, dixisset,
 docuisset, fecisset; dictum ac factum, ante solis occasum (quae
 vestra consuetudo fuit) ciuitate exire iubebatur, ne latius pa-
 teret illius mali contagio. Vnde nusquam gentium maiori cura
 est aduigilatum, ut tenera adhuc iuuentus, & in fide, & in
 pietate, & morum honestate conseruaretur, quā apud vos;
 & tamen, fatis vestris ita postulantibus, in hanc communem
 calamitatē, quae tamquā epidemicum quoddam malū perua-
 dit, imò peredit omnes passim Belgij totius prouincias, & vos
 quoque tandem post tot cautiones miserrimè incidistis. Quòd
 eò fuit procliuus, quòd vestra ciuitas nec natura loci, nec ho-
 minum

DEDICATORIA.

S
 minum operis munita, septa ac vallata, contra magni hostis
 impetum fuerit: quamuis etiam (ut inquit ille) nihil tam mu-
 nitum quod non expugnari possit. Quod vicini Ultraiectini &
 Amstelrodamenses nō ignorantes, coniunctis viribus, vos exer-
 citu & castris quā tumultuosissimè adorti sunt, & tandem vi
 expugnarūt. Rectè igitur poëta Græcus: τῆμα καὶ οὐκ ἔστιν ὄσον
 τ' ἀπαθὲς ἡμῶν ὄνειρα. Quæ res dolenda profectò mirandā rerum
 faciem, & metamorphosin longè miserrimā, magno cum bono-
 rum ciuium, peregrinorum, exterorum, hospitū ac aduenarum
 dolore, luctu, mœrore, apud vos introduxit. Sed quæ Regis Ca-
 tholici est clementia, omnium superiorum memor, facillimè &
 libentissimè vos in gratiā recepturus est: ut aliquando antiquo
 more & veteri consuetudine, solito questu vitā tranquillè &
 securè degatis. Sape ego & multum vestra ciuitatis magistra-
 tus, atq; ad eò omnium ciuium prudentiam ac industriam soleo
 predicare, & etiamnū, cū grata memoria, vel mecū, vel apud
 alios, cum animi mei voluptate non mediocri repetere. Quanta
 cura sit generatim omnibus, ut omnes cuiusque ordinis & loci
 pueri ab ipsis statim incunabulis litteras & bonos mores ad-
 discant, dictū aliis videretur incredibile. Gymnasiarchas &
 Professores vestra iuuentuti honestissimis sanè stipendiis con-
 ducentes, vultis nullum esse, qui in vestra optimè cōstituta Re-
 pub. Latini sermonis rudis videatur. Ex quo fit, ut & opifices,
 opificumque questibus destinandi, multo antè Latine sonare
 discant, quàm manibus tractare artificium assuescant. Merca-
 tores futuri, priusquā istius questus tirocinium incipiant, ple-
 riq; omnes Latinis & Græcis litteris probè sunt edocti. Hinc
 est, quòd in tota ciuitate Amorsfordiana paucissimos esse putem
 qui non Latine intelligant; & quod proposuerunt expedire, ex-
 ploratè & Latine possint explicare. Istud eò à vobis factū est,
 præstantissimi viri, ut ex tali seminario & urbis principio, sem-
 per bonos, & benè de Repub. sentientes ciues habere possitis.
 Plato dicere solebat, tales plerumque esse Respub. quales essent

*cantilena quas populus passim cantillaret: & negabat mutari posse Musicas leges, sine mutatione legum publicarū. Ego (Platonis pace dixerim) tales puto esse ciues, quales sunt, qui ciuiū infantiam fingunt & informant doctores & magistri. Nihilominus minus Gymnasiarcha vester more institutoq; maiorum certo anni die pro sui gymnasij auditoribus, Latinū scribit carmen; quo vel virtutes laudantur, vel vitia vituperantur, labor & industria extolluntur, otium & ignavia contemnantur: vndiquaq; videlicet virtutis culturā aucupando. Hoc autē carmen (quod Cātilenā vocant) pueri vestri brumalibus tenebris, ad scholam manē commeantes, & vesperi remeantes, per plateas, vicos, angiportus, certatim & sublatiis vocibus canūt: nec pueri tantū publicæ scholæ discipuli, hieme, toto oppido cantillare Latine audiuntur; verū etiam puella, famula multorū etiam annorū cantilenas memoriter tenent, & vel ad colū, vel ad focū, vel in conuiujs & hemicyclis decantant, magna sanē admiratione eorū qui in sua Repub. tale lingua Latina studiū nunquam viderunt. Non igitur est mirandū, quod tantopere apud vos caueatur vel vnius tantūmodo lectionis iactura. Olim cum mihi conuinerent tres germani fratres Scaikj, & maris vicini aestus & eluiones, boues (qui istic maxima copia pascuntur) aut submergerent, aut repente è pascuis abigendos admonerēt, maluerunt cordati parētes, pro vnius ad summū duarū horarū opera, qua ad seruandos multorū milium boues opus esset, alteri alicui numerare aureos aliquot, quā abutendo filiorū in educendis armentis, opera, vel vnius lectionis iacturā pati fieri. Quid dicam de rara, inusitata, & singulari beneuolentia qua vos vestri ludi Scholarcham & professores cōplectimini? de prapipuo quo illos afficitis honore? de amore quo ipsos non solū diligitis, verū etiam amatis: incredibili sanē, alijs barbaris, arrogantibus, & diuitiarum stulta opinione inflatis magistratibus. Sapiūs ad stuporem vsq; admiratus sum hominum tam opulentorum (vt in vestro Senatu videre licuit) tan-
tam*

tam humanitatem, comitatem, modestiam, in quibus quamuis erant opes, copia, eloquentia, multaeque & Dei Opr. Max. & naturae dotēs: nihil tamen aderat supercilij, nihil fastus, nihil philantia, nihil arrogantia, nihil superbia. Nam pueritiae vestrae formatores, non ut grammaticos, sed tamquam fratres, imò parentes colitis, amatis, veneramini. Vos ipsos corporum, illos mentium parentes esse, recte & cum Fabio arbitramini. Omnes Professores, maximos, minimos (sunt autem sex numero) ab omnibus oneribus publicis quae unquam in reliquos ciues cadere possunt, liberos esse vultis, non vigiliis, non excubiis, non fossionibus, non munitioibus, aliisque communibus laboribus & operis, eos eisque commendatam iuuentutem fatigantes. Nulli magistri vobis vectigales aut tributarij sunt: omnes ab omnibus id genus incommodis & molestis immunes & liberos minimeque subiectos esse vultis. Si quid Professore cum aliquo offensa aut privati negotij existat, ultro ad controuersiam etiam non vocati, postpositis omnibus aduolatis, negotium transigitis, contentionem componitis: putatis nimirum indignum esse, eos qui vestram iuuentutem erudiunt, instituunt, imbuunt, praeter scholae & pistrini arumnas, quidquam sentire praeterea oneris aut incommodi. Memini cum anno primo & quinquagesimo supra sesquimillesimum, dux Mauritius cum Brandenburgico, magnaque nobilium Germanorum manu (quae in Lunenburgensi agro mutuis vulneribus ferè tota fataliter concidit) vestris finibus imminere videretur: & eam ob causam Praetor cum Coss. domatim arma ciuium lustrarent, & ad meas quoque ades ventum esset; me virgam cum ferula, tamquam mea arma Praetori & Coss. obtulisse, nec à me, nec à Professorum quoquam amplius aliquid postularum esse. O humanitatem! O prudentiam cordato & spectato magistratu dignam! Vidi cum Iohannes Nonesius Scholarcha vester, ingravescente, imò confecta iam propè etate, docendi & gubernandi moderandique munus diutius obire & sustinere per etatem non

posse: (quamuis non ultra annos octo prouinciam scholasticam administrasset) quod illi rude iam donato, honestissimo loco pulcerrimo & amœnissimo totius oppidi domicilio mensam quasi Siculam, & omnia quæ ad ornatam & corporis cultum necessaria forent, redemeritis. Cumque post aliquot annorum periodos, securam tranquillamque in extrema decursaque senecta vitam produxisset, & tandem (ut fit) vniuersa carnis viam ingressus esset: nec cognati aut propinqui, quod Noncio esset oriundus, ulli adessent: Prætor & Coss. totusque Ordo senatorius, ad honestas exequias, primo loco tamquam proximi Rectorum & præceptorum propinqui, in funus prodierunt: honestis exequiis, iustisque funebribus mortuum, vitæque molestiis defunctum inuentutis quondam moderatorem prosequentes. Non dubito quin indocti, & propterea ingrati, aliorum locorum magistratus, dum hac legent vel audient, non vulgari tenebuntur admiratione: sed nemo qui apud vos aliquando vixerit, hac ignorare potest. Harum igitur rerum fructus longè maximi cernuntur in quàm plurimis vestri gymnasij alumnis, quorum plurimi sunt, & mea memoria fuerunt, Regum & Imperatorum Legati, Consiliarij, Medici: Sapidus dico, Laureos, Droeßteros: quorum Stephanus Laureus Imperatoris Ferdinandi, nostri Regis Philippi Austriaci patrui, & proximos fuit; reliqui Consiliarij. Nouit, nouit optimè Cesarea Maiestatis Aula, quàm prudens, quàm diligens apud Amorsfordianos semper viguerit magistratus: quæ tamquàm in coloniam quamdam, quotannis, imò quotidie, quàm plurimos Amorsfordianos in suum excelssimum palatium solet cooptare. Agebam adhuc apud vos scholæ Conrectorem (ut vocatis) cùm Albertus Sapidus post viginti annorum peregrinationem, tandem quasi postliminio in patriam terram & domum, principis viri instar ornatus & comitatus, reuerteretur: qui statim à reditu, magistratui, tamquam tutori suo optimè de se merito, necessariis & propinquis, splendide instructum & Regale epulæ dedit:

dit:

DEDICATORIA.

9

dit: deinde patrimonium omne, quod amplum ei fuit, (est enim
 istic Sapidorum gens & familia patricia & opulenta) prædiis
 & villis sorori cōdonauit. Rursusque ad Imperatorem (ubi ad
 Turcam legationes obierat) reuertit. Similia de Droesteris
 aliisque vestris ciuibus liceret cōmemorare, qui omnes apud vos
 vestra in diatriba scholastica, tamquam in gremio parentum,
 tanta cura & solitudine educati & instituti tam fuerunt
 liberaliter, ut istinc & à focis patriis veluti Biantes quidam
 securi, qui omnia sua secū portarēt, quiq̃ue verissima præsidia
 in seipsis haberēt, tamquā πάλυ γῆστοι quidā Vlysses, ad diuer-
 sissima mundi climata, Academias, Lycea, Regū, Imperatorū
 & Monarcharum aulas, sine ullo vel terenciū vnius parētum
 dispendio apud exteros viuentes, se receperāt. Hi sunt talium
 magistratum, & proinde talium exercitiorum effectus &
 consequētia; ut liberi vestri, vestriq̃; gymnasij auditores, Im-
 peratorum & Monarcharum corpora gubernent, consilia mo-
 derentur; regna, nationes, prouincias (qua omnia in ciuibus
 vestris clarissimè vidistis, & etiamnum videtis) administrēt.
 Merito igitur & optimo iure, tanto studio curatis ut tertio
 quoq̃; mense ex arario publico, per Quæstorē Urbanum (quem
 Camerarium de more vocatis) Scholarchæ & Professoribus li-
 beraliter, libenter, & honestè fiat satis & persoluantur. Politi-
 cam disciplinam, quòd diuersa nonnihil à scholastica sit, nec
 huius instituti, volens pratereò. Ne tamen de tam præclare
 ordinata Repub. (quòd me longiùs rapiat & studium & pro-
 uehat memoria vestri) dicam nihil: ex infinitis memorabilibus
 vnum dumtaxat aut alterum Laconicè perstringam. Princi-
 piò, quòd in ciues singulare est beneuolentia argumentum, om-
 nia vestra plebiscita nō à quibusdam, qui vnà cum rabulis de
 foro quæstum ex ea re facerent, asseruari voluistis, sed publico
 sumtu & impendiis ciuitatis, typis imprimenda curastis; ut
 quilibet ciuis in suis laribus, quid fugiendum, quid faciendum,
 qua multa, qua pœna peccaretur, posset legere, & ad eam for-
 mulam

A S

mulam

mulam honestè, prudenter, & sine laqueis eorum qui imperi-
 ta multitudinis erratis inhiant, vita cursum instituere. Quem
 in usum instructissimã habetis pro ciuibus templo adharètem
 bibliothecam, omni genere optimorum librorum refertã, sumtus
 & magnificentia incredibili. Meretur & hoc nõ paruam lau-
 dem, quòd summa industria & prudentia efficitis, ut toto op-
 pido, in maximis etiam temporum angustiis, mendicet nemo:
 quòd pauperes omnes, quorum valida vires, in labore & officio
 diligentissimè contineantur. Intelligitis scilicet prudentes &
 maximi consilij viri, quidnam sit in Repub. habere multorum
 mendicorum & propter sportulas magnam ignauorum homi-
 num turbam, fecem & colluuiem; qui quando fatali aliquo
 malo res ad novos motus spectat, primi sunt qui sana prophe-
 nant; qui turbas & secessiones faciant; qui Ecclesiasticis, piis
 & religiosis utriusque sexus hominibus, nobilitati, item magi-
 stratui insidiantur: qui in locupletum ciuium arcas inhiant.
 In promptu fortasse hìc erit, parũ Christianum videri tenuio-
 res in Repub. locum habere non posse, cum humani generis vin-
 dex & assertor Christus pauperes semper nos habituros nobis-
 cum (quibus benignè facere liceret) liquido affirmet. Sed pro-
 pugnatore ista & antagonista nihil agunt. Nam non desunt
 & vobis (in quos sitis liberales & beneuoli) pauperes: sed sanè
 prudentius & Reipub. utiliùs quàm alibi. Nam omnes vale-
 tudine firma & atate corroborata ad laborem constringitis, &
 quod labore ab iis comparari non potest ad vitam tuendam,
 & sumtum exercendũ, hoc vos ex publico, aut honorum erog-
 tionibus, liberaliter, largè & perbenignè suppletis. Sic in lau-
 datissima vestra Repub. nemo otiosus, nemo ignauus, nemo alie-
 ni appetens, qui sui aliquando fuit profusus. Hoc Draco an-
 tiquissimus apud Athenienses legislator voluisse visus est, cum
 in sua Repub. legem ferret, capitale esse otium; & quicumque
 sumtus & vite rationem reddere non posset, grauissimas pœ-
 nas lueret. Nouerat ille, non istis & vos, quanta pestis, per-
 nitias,

nitias, fundi calamitas patriae communis Erinnyes sit otium,
 tenuioram praecipue, qui beatioribus fortunas inuident. Plato
 è politia sua mendicos expellendos censuit. Athenienses, & post
 hos Romani & Massilienses, ne quis mēdicaret, olim diligen-
 tissimè cauerunt. Mosaica sanctione cogebantur & Iudaei suo-
 rum pauperum ducere rationem, unde illud Deuteronomij
 וְיִשְׁכַּח אֶת-הַמְּדִיכִים. In Apostolorum historia scriptum
 legimus, quod nemo eorū qui iam recens Christiani facti erāt,
 alicuius rei necessaria esset indigus. Ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ
 οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλῶντες ἕθερον τὰς τιμὰς τῶν περὶ αὐτοὺς κειμένων, καὶ
 ἐτίθεισαν τὰς τιμὰς τῶν Ἀποστόλων. διεδίδου δὲ ἕκαστος καθὼς αὐ-
 τὸν χεῖρα εἶχεν. Nemo ad haec nescit execrandas illas mendi-
 cabulorum istorum artes, (ut Plautina voce utar) qui visco,
 farina, cruore, pure, tabo, superincrustedis vulneribus, punctis
 Threiciis, stigmatibusque superinductis, sese totos ulcerosos,
 leprosos, cancerososque depingunt: alijs alijsque excitatis natura
 monstris & vitis, se à vertice ad calcē, vel hostibus miseran-
 dos mentiuntur: qui ne suam vitam cum Satrapis commutare
 (si quis expetat) omnino velint. Nota etiā satis sunt exem-
 pla eorum qui nostratibus hominibus apud exterarum nationes
 peregrinantibus, ingentem auri & argenti numerum, donec
 periodico errore vagabundi reuenterentur, mutuū dederūt:
 cumque rursus, oblata syngrapha fide bona, tam incertū mu-
 tuū redderetur, & quoad viuerent ob praestitum beneficium,
 vitus & corporis cultus offerretur, valdè recusasse dicuntur.
 Quia mendici artem quamdam ipsis, solisque otiosis & iner-
 tibus cognitam, profitentur: ab ignavis maioribus posteris per
 manus traditam, ut sint inter ipsos nobiles quadam mendico-
 rum familia, quorum posterī à maiorū turpitudine nullo mo-
 do cupiunt recedere, ut etiam omnium rerū affluentibus copiis
 citra mendicitatis torporem affluere possint. Ad eò tenet in-
 sanabile multos mendicitatis illud cacœthes. Sentiunt Cynici
 isti, ne dicam Epicuræi, quanta felicitatis sit, nihil omnino cu-
 rare,

vare, nulla solitudine premi, nihil laborare, nulla re egere, quò lubet & velint vagari, ab exactiõibus tutos esse, cum tamen nonnumquam ab hoc hominum genere vrbes vel copiosissima frequentissimaque incendiis deflagrarint; aqua corrupta & infecta fuerint. Gloriantur se Euclionibus esse timori; ita ad infamem hunc questum vitam instituentes, vt eleemosynam aut stipem, non quidem tamquam gratuitum beneficium; sed veluti tributum iure sibi debitum, tyrannicè sanè postulare audeant. Intelligitis inquam, præstantissimi Viri, omnes eos qui corporis aut ingenij aliquo labore sumtum suum exercere possunt, & nihilo secius mendicando vitã traducunt, fures esse, fucos esse, harpyias esse, verecundis in sua inopia hominibus, inualidis, cecis, pueris, decrepitis, claudis, mutilis bolum è faucibus eripientes: araneorum instar, quidquid vspiam vitiorum, quidquid veneni haurientes, fraudulentam inde telam, qua imbecilles irretiant, & Rebus pub. malorũ agmen adferat, contextentes. Non temerè, nec de nihilo etiam, quod in vestris phanis nolitis videri homines truncos manibus, pedibus, cruribus & naribus mutilos, luxatos, monstrosos, Chimeris & Hippocentauris similes, impudenter stipem poscentes; qui frequenter subito intuitu monstroforum foetum causse extiterunt, & qui attentum precibus animum hisce odiosis interpellationibus sæpenumerò piis excutiunt hominibus. Egere tamen illos non finitis, sed quantum vel manuum labore, vel ingenij industria consequi possunt, excludendi otij, turpissima nempe pestis, gratia, ipsos tennes lucrifacere cogitis: quod deest necessitati, largè & cumulatè adycitis. Comparatis iccirco adibus binis, laxis, & recipiendis quàm plurimis accommodatis; in quibus Dominicis & festiuis diebus, pauperũ liberi vtriusque sexus in pietate exercerentur, discerent legere, discerent scribere, & discerent hominis Christiani officium intelligere: exemplarium integris prelis ad hoc magno are comparatis: quibus præest Dominus Iacobus Hezius, trium linguarum & libera-

lium Artium vir doctissimus, & inter Comicos poetas non infimus. Ut quando aliis est ciuitatibus, feriatis istis diebus, pauperum precipue pueri, nullis auditis sacris, nullis concionibus, cessatim se ciuitatum portis effundunt; alij ad piscandum, alij ad auiculis insidiandum; alij ad furandum agricolarum poma, pyra, cerasa, rapas; alij si masculi sunt, ad potandum; habet enim & sua rudimenta ebrietas: tum vestra Reipub. inuentus sub praeceptoribus toto die in officio contineretur. Et quemadmodum apud Persas pueri in parentum molli & indulgenti disciplina non erant; sed sub pedagogorum imperio cibum capiebant, dormiebant, educabantur ad durissimos corporum labores: ita diuites, pauperes, apud vos publicis subsunt formatoribus, qui rudem veri hominis futuri massam ad humanae figurae imaginem informant, & ad virtutem feros animos, tamquam docti quidam domitores, condocerant & mansuefaciant. Et recte sane: si enim puero ingenuo, & honesto loco nato, datur pedagogus, à cuius latere numquam discedat; si bestiis custodes, ouibus opiliones, tauris armentarij, asinis & equis agasones; an non multo rectius pauperibus dantur magistri? qui alijs in locis, sine custodibus & curatoribus, vltro citroque, sursum vorsum, quoad eius facere lubet, sine pudore, sine lege, nihil pensi, nihil sacri habentes, passim discurrere videntur. Videbor ego fortassis aliarum ciuitatum magistratibus Vtopiam hinc aliquam fingere; quemadmodum Cicero & Quintilianus Oratorem, Achillem Homerus, Aeneam Virgilius, Cyrum Persarum Regem Xenophon, & alios alij: sed rem ita se habere, nec vestris me ista dare auribus, nouerunt omnes qui vel biduo tantum istuc peregrinando substiterunt. Memini cum vos ad alias ciuitates viros bonos mitteretis, ut quod in quaque praestantissimum esset, vestris ciuibus, eorumque liberis prudenter & utiliter proponeretis; Romanorum exemplo, qui ad melius suam constituendam ordinandamque Reipub. de communi sententia viros disertos Athenas miserunt, Sp. Posthu-

mium Album, Aulum Manlium, P. Sulpitium Camerinum, qui Græciæ mores, instituta, iura cognoscerent & referrent. Venerat & paullo post Ducissilvam (in qua civitate præter ceteras quàm plurima sunt ad succurrendum tenuibus & egenis subsidia & adiumenta) summæ virtutis, prudentiæ & pietatis virgo Helmecha Walia, ex Botiorum nobili familia nata, cuius quoniam totum studium, cura, & cogitatio in tuendis erat pauperibus, diligentissimè in hoc nostro nosocomio & orphanotrophio, (in signibus videlicet benignitatis nostrorum civium monumentis) omnia perscrutata est; nec solum ea quæ maioris essent ponderis aut momenti; verum etiam de tota ratione curandorum agrorum, sauciorum, imò scabrosorum, scabiosorum, pediculosorum, inter quos auxilij causa nobilis & tenella virgūcula versari, unguentorum, coronarum, odorum, & quarumlibet huius vitæ deliciarum & voluptatum loco aestimabat; litteris sua manu mandans, quidquid hic eximij & præcipui audisset aut vidisset, ut domum reversa, ad suorum pauperum usum posset istuc accommodare. Prudentius profecto quàm ubi prava à natura seminibus inuentus sibi permittitur, ubi quod lubet, licet: & ubi totius anni vertentis curriculo non audiunt verbum unum, homine, nedum Christiano homine dignum: ubi herus, hera, famuli, famule, indocti pariter & barbari sunt ad unum omnes. Quid enim potest ingenui habere officina? rerum præcipuè omnium ignara, rudis & expertus humanitatis, modestiæ, pietatis: cum doctorum testimonio malorum causa semper exstiterit ignorantia; & Comici iudicio, homine indocto nihil sit iniustius. Quid ergo ex his initiis & talibus rudimentis aliud est expectandum, quàm quod ex huius pueritiæ depravatione vigesimus quisque non sit futurus vir bonus: sed aut fur, aut grassator, aut pirata, aut prado, aut homicida, aut latro, aut potius omnia simul. Procul enim abest diuini Numinis fauor ab istiusmodi hominibus. Mandat enim Deus: Noli subtrahere à puero disciplinam. Nec istud sanè

sanè sine exemplo facitis; ut Platonis supra memoratam, cum nonnullis aliis, Rempub. omittam; sunt hæc quæ à vobis rara quadam providentia ad tenuiorum sublevandam indigentiam instituta sunt, multis quoque Germaniæ locis. Et in nostra Belgia anno 1530. simile institutum cæsura sua approbavit apud Hyperios Flandrorum S. Theologia facultas Parisiensis. Ad hæc extat Cæsaris Caroli edictum de procul arcendis à regno validis & improbis mendicis. Quæ omnia & sigillatim qualibet cum ego grata memoria mecum recolo, cumque apud vos multos annos iucundè & libenter vixerim, multaque à vobis multis annis beneficia acceperim; presenti etiam & absenti clauum, & publica schola vestra gubernaculum obtuleritis; & cum (instanter urgente meo patre) ad hæc provinciam Ducissilua suscipiendam vocarer; vobisque (ut par erat) gratis actis valedicerem; ultrò & (ut iuxta mecum nouistis) à me nec verbis nec precario sollicitati, litteras & tabulas nouemuirales dedistis; quibus signatis vestra ciuitatis sigillo cõtestamini, nisi parentis obnixè reditum in patriam urgentis pietate motus vos relinquere statuissem; nulla quamuis magna pecunia (sic enim habent vestra tabula) fuisse permissuros, ut alij Reipub. meam operam manciparem; quotiescumque prætereà & quocumque ad vos redire cuperem tempore, præ omnibus aliis semper habiturum locum vacantem; quemcumque etiam. Committere non potui, tametsi viginti quinque perpetuos annos corpore à vobis abfuissem; quin aliquod grati animi symbolum, erga vos præstantissimos viros, exhiberem & ostenderem. Cumque litteris & disciplinis nihil post pietatis culturam vobis fuerit umquã antiquius aut carius, eiusmodi munusculo vos donare statui, quod liberorum & dulcissimorum vestrorum pignorum studiis ad excolendam linguam, & exercendum vertendumque; in Latino sermone stylum (ut quod maximè) conducere arbitrarer. Offero autem hunc vobis Polyonymorum nostrorum librum, qui vestra schola discipulis in scribendis eleganter & Latine

Latine epistolis, carminibus, declamationibus, & quibuscumque
 aliis scriptis, & in quotidiano sermone vsui & emolumento
 esse poterit. Sunt enim hic omnia vocabula è solo Cicerone,
 Latina lingua principe & architecto, petita & accepta. Se-
 quutus autem sum eundem ordinem Alphabeticum quem Si-
 mon Pelegromius in suo Synonymorum libello sequendum pu-
 tauit, sed (bona cum venia viri docti, & dum viveret, magni
 amici dictum sit) quod ipse ex omnis generis scriptoribus sua
 collegerat, quorum quadam erant obsoleta, alia nimis prisca,
 non pauca ab indoctis & barbaris hominibus excogitata; exi-
 stimavi me opera pretium & studiosis utiliter facturum, si ea
 seligerem solum, quibus iuuentus tuto & exploratè uti posset:
 nec tuto solum, sed summo cum honore & lingua elegantia &
 politie. Nam doctorum omnium puncto & calculo ille optimè
 dixisse videtur, qui ad dictionem M. Tullij Ciceronis quàm
 proximè potuit accedere: quo nemo in omni tractandi dicen-
 dique genere plura scripsit eloquentius; nemo sermonis pro-
 prietate, nemo perspicuitate maiore, nemo ad communè vsum
 accommodatiùs. Quemadmodum nulla domus verè potest
 laudari qua non sit probè materiata: ita nulla oratio censenda
 est docta, ornata, splendida, qua non ex optimis & pulcerrimis
 constet vocibus & vocabulis. Ex malis enim lapidibus, vitioso
 cemento, lignis cariosis, non possunt bone & firma construi
 aedes. Et ex vitiosis, malaque nota dictionibus, non potest com-
 poni Latina, elegans, ornata & illustris oratio. Hoc autem
 munusculum vestris meritis & dignitati nimum profectò im-
 par, oro, obsecro, atque obtestor, ut placido vultu, aquisque
 animis amplectamini. animo certè longè optimo, vobis vestraq;
 Reipub. addictissimo, quantulum id cumque est, quod vobis
 vestraq; schola offerimus, dedicamus. Valete Viri prestan-
 tes, omniq; laudis genere cumulati. Datum Ducis-silva,
 III. Kalend. Quintiles, Anno à restaurata generis humani
 salute c. l. d. lxxxiiii.

CHRI-